7/3964 -3- 338

T.C.
ÇEVRE BAKANLIĞI
Araştırma Planlama ve Koordinasyon Kurulu Başkanlığı

SAYI : B.19.0.APK.0.22.0.00.02/0012/518-5134 27.04.2001

KONU: Yazılı Soru Önergesi

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İLGİ: 13.04.2001 tarih ve A.01.GNS.0.10.00.02-7/3964-9752/23170 sayılı yazınız.

İlgide kayıtlı yazınız eki Samsun Milletvekili Sayın Musa UZUNKAYA'ya ait yazılı soru önergesi cevaplandırılarak ekte sunulmuştur.

Bilgilerinize arzederim.

Fevzi AYTEKİN
Çevre Bakanı

EKLER :
EK-1 1 Adet Cevap Metni
(8 Sayfa)

Dikkat artan 2010 ~~7/3964~~ 339-4

SAMSUN MİLLETVEKİLİ SAYIN MUSA UZUNKAYA'YA AİT 7/3964-9752 ESAS NUMARALI YAZILI SORU ÖNERGESİNİN CEVABI

SORU 1-Türkiye genelinde İl Çevre Koruma Vakıflarınca motorlu taşıtlar egzoz emisyon hacmi ölçümleri karşılığında 2000 yılı için toplanılan meblağ ne kadardır?

CEVAP 1-İl Çevre Koruma Vakıfları Özel Hukuk Tüzel Kişiliği Statüsünde kurulmuşlardır. Bakanlığımızın kanuni vesayeti ve denetiminin dışında olan vakıflar, Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından denetlenmektedir.

Egzoz gazlarının ölçülmesi yetkisi kanun ve yönetmeliklerle Bayındırlık ve İskan Bakanlığı Karayolları Genel Müdürlüğüne verilmiştir. İl Çevre Koruma Vakıflarının egzoz gazı ölçümü işlemleri her ilde bulunan vakıfların, tek tek Karayolları Genel Müdürlüğünün ilgili birimleri ile imzaladığı protokoller çerçevesinde yürütülmektedir.

Bu bağlamda, bazı İl Çevre Koruma Vakıflarından Bakanlığımıza intikal eden bilgiler dahilinde 2000 yılına ilişkin olarak egzoz ölçümlerinden elde edilen gelir toplam 7.970.000.000.000.TL'dir.

SORU 2-Egzoz emisyon hacmi ölçümleri karşılığında ücret alınmasının yasal dayanağı nedir? Sınır değeri altında emisyon hacmi gösteren araç sahiplerinden niçin ücret alınmaktadır?

CEVAP 2- Motorlu taşıtlarda egzoz emisyonlarının önlenmesi amacıyla araçların ve yakıtların üretimi aşamasında alınacak tedbirlerin yanında halen trafikte seyreden eski teknoloji ile üretilmiş ve yeterli bakımı yapılmamış araçların denetimi de önemlidir.

25.09.1992 tarihli Bakanlığımız Genelgesi ile, motorlu taşıt egzoz gazlarının hava kirliliğinin artmasına neden olduğu belirtilerek, bu kirliliğin önüne geçmek için alınması gereken önlemler ile uygulanması gereken yaptırımlar belirlenmiştir.

Sözkonusu genelge ile sabit istasyonlarda yapılacak periyodik taşıt muayenelerinde egzoz gazlarının da kontrol edilerek yanma kusurlarının giderilmesi zorunluluğunun 09.01.1989 gün ve 20044 sayılı Resmi Gazetede yayımlanıp yürürlüğe giren Araçların Muayeneleri ile Muayene İstasyonlarının Açılması ve İşletilmesi Hakkında Yönetmeliğin 9 ncu ve 10 uncu maddeleri ile hükme bağlandığı, bu konudaki yetkinin Bayındırlık ve İskan Bakanlığı Karayolları Genel Müdürlüğünde olduğu, Valiliklerce taşıtların muayenelerinde

yanma kusurlarını kontrol edecek egzoz gazı kontrol cihazlarına sahip muayene istasyonlarının bir an önce kurulup faaliyete geçirilmesi için ilgili kurumlar nezdinde koordinasyon, hızlandırma ve destek çalışmalarının yapılması gerektiği belirtilmiştir.

2918 sayılı Karayolları Trafik Kanununun 7 nci maddesinin (J) bendi ile tescile bağlı araçların muayenelerini yapma veya yaptırma yetkisi Karayolları Genel Müdürlüğüne verilmiş, Araçların Muayeneleri ve Muayene İstasyonlarının Açılması ve İşletilmesi Hakkında Yönetmeliğin 3 üncü maddesine göre de, egzoz gazı ölçümlerini de kapsayan araç muayenelerinin, Karayolları Genel Müdürlüğe ait muayene istasyonlarında veya Karayolları Genel Müdürlüğü tarafından yetki verilen özel hukuk gerçek ve tüzel kişileri ile kamu tüzel kişiliğine haiz kurum ve kuruluşlara ait muayene istasyonlarında yapılacağı hükme bağlanmıştır.

Egzoz emisyon ölçümleri bugün sayısı 70'i aşan ilde 1'er yıllık periyotlar halinde Valilikler veya onların yetki verdiği kuruluşlarca belli meblağ karşılığında yapılmaktadır. Karayolları Taşıt Muayene İstasyonlarında yaptırılmakta olan taşıt muayeneleri ülkemizde 2 yılda bir yapılmaktadır. 2 yıllık bir dönem taşıt ayarlarının bozulmasına ve dolayısıyla egzoz emisyonlarının artmasına neden olacağından egzoz ölçümlerinin yılda bir kere yapılması uygun görülmüştür.

Egzoz emisyon ölçümlerinde izlenecek usul ve esaslar, emisyon ölçümü karşılığında alınacak meblağ ve cezalı ödemeler için alınacak tutar her yıl başında Valiliklerce belirlenmektedir.

Ülkemizde, 01.01.2001 tarihinden buyana üretilen ve ithal edilen tüm otomobiller Avrupa Birliğinin EURO 93 Standartlarını sağlayabilen katalitik konvertörle teçhiz edilmiş sadece kurşunsuz benzin kullanabilen çevre dostu otomobillerdir.

Ancak, eski ve yeterli bakımı yapılmamış otomobillerin yanı sıra katalitik konvertörlü otomobiller de egzoz muayenesine tabi tutulmaktadır. Bunun nedeni, kurşunsuz benzinin Güneydoğu veya Doğu Anadolu bölgelerimizde yaygın olarak bulundurulmaması nedeniyle taşıt sahiplerinin katalitik konvertörleri araçlarından çıkarttırmaları ve bu durumu denetleyebilecek tam teçhizatlı bir laboratuvar ağı ve denetim sisteminin ülkemizde kurulamamasıdır. Ayrıca, katalitik konvertörlerin ömürlerinin yaklaşık 50.000 km ile sınırlı olduğu, zaman içinde devre dışı kalıp çevre kirliliğine neden oldukları da bilinmektedir. Yukarıda sıralanan sebeplerle eski veya yeni teknoloji ile üretilmiş tüm taşıtlar egzoz muayenesine tabi tutulmakta ve emisyon ölçüm ücreti alınmaktadır.

SORU 3-"Motorlu Taşıt Egzoz Gazlarının Yol Açtıkları Kirlenmenin Önlenmesine İlişkin Tebliğ" sadece sınır değeri üzerindeki araç sahiplerinden alınacak cezalarla ilgili hükümler taşımakta iken, uygulamada tamamen sınır değeri altında kalan, yani çevre için tehlikesi bulunmayan araçların sahiplerinden gelir temini yoluna gidilmiş olmasını hukuki ve çevre etiğine uygun buluyor musunuz?

CEVAP 3- 11.10.1992 tarih ve 21383 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan "Motorlu Taşıt Egzoz Gazlarının Yol Açtıkları Kirlenmenin Önlenmesine İlişkin Tebliği"in 3 üncü maddesi, (c) bendinde; uygulamaya yönelik olarak Trafik Zabıtasınca sabit muayene istasyonları dışında benzinli araçlarda yapılacak egzoz gazı kontrolünde, egzoz gazında karbon monoksit miktarının hacimce maksimum %4.5 oranını aşmadığının tespit edilmesine, 4 üncü maddesinde ise bu hususa uyulmadığı belirlenen araçların sahipleri hakkında 2872 sayılı Çevre Kanununun 8 inci maddesine aykırı davranıştan dolayı 20 nci madde de belirtilen para cezalarının uygulanmasına ilişkin hükümlere yer verilmiştir.

Anılan Tebliğde emisyon ölçümü yaptırmayanlara ceza uygulanacağına ilişkin açık bir hüküm bulunmamakla birlikte gerek Tebliğin 3/c maddesinin yorumu, gerekse 2872 sayılı Çevre Kanununun 8 nci maddesinin ikinci fıkrasındaki; "Kirlenme ihtimalinin bulunduğu durumlarda ilgililer kirlenmeyi önlemekle; kirlenmenin meydana geldiği durumlarda kirleten, kirlenmeyi durdurmak, kirlenmenin etkilerini gidermek veya azaltmak için gerekli tedbirleri almakla yükümlüdürler" hükmü doğrultusunda egzoz emisyon ölçümü yaptırma yükümlülüğünün önlem alma yükümlülüğü kapsamında değerlendirilmesinin ve 2. sorunun cevabında açıklanan teknik sebepler sonucu çevre kirliliği yaratan araçların tespiti durumunda Çevre Kanunu uyarınca para cezası uygulamasının mümkün olduğu mütalaa edilmektedir.

Egzoz emisyon ölçümlerinin yaptırılmasına ilişkin esasların Mahalli Çevre Kurulu kararları ile belirlendiği ve bu kararların Resmi Gazetede yayımlanarak ilgililere duyurulması yönünde bir uygulama yapıldığı da bilinmektedir.

SORU 4-2000 yılı için emisyon hacmi ölçümü yaptıran araç sayısı ve mevcut araç sayısına oranı nedir?

CEVAP 4-2000 yılı için soruda talep edilen formatta bilgiler henüz hazırlanmamıştır. Ancak, 1999 yılı için tüm illerde yapılan egzoz emisyon ölçümlerine ilişkin olarak hazırlanan tablo ekte sunulmaktadır.
SORU 5-Çevreye saygılı, sınır değeri altında emisyona sahip araç sürücülerinden toplanan paralar hangi amaçlara yönelik harcanmaktadır? Örneğin Ankara Valiliği Çevre Koruma Vakfının 2000 yılı için elde ettiği 1,5

trilyon TL. lik gelir, hangi amaçlara yönelik olarak kullanılmıştır? Bu meblağın çevre oluşumu ve korunması gayesi dışında (Lojman alımı, hizmet binası yapımı, oda tefrişi gibi) alanlarda kullanıldığının tespiti halinde bu uygulamayı yeniden gözden geçirmeyi ya da sonuçlandırmayı düşünür müsünüz?

CEVAP 5-Egzoz emisyon ölçüm ve denetimleri sonrasında elde edilen tüm gelirlerin çevreyle ilgili hizmetlerde (çöp arabası, vidanjör alınması, arıtma sistemlerinin kurulması, mevcut emisyon ölçüm sisteminin geliştirilmesi gibi) kullanılması gerekmektedir. Ancak, Bakanlığımız yapılan uygulamayı değerlendirmekte ve halen TBMM Çevre Komisyonunda görüşülmekte olan "Çevre Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı"na Karayolları Genel Müdürlüğü ile mutabakat sağlanarak egzoz emisyon ölçümlerinin Bakanlığımızca yapılmasına ilişkin bir hüküm eklenmesi düşünülmektedir.

İLLER	PERİODİK ÖLÇÜM SÜRESİ	İSTASYON/CİHAZ SAYISI		1998 YILI ÖLÇÜM YAPILAN ARAÇ SAYISI	1999 YILI ÖLÇÜM YAPILAN ARAÇ SAYISI	ÜCRET(1999) (TL)
		İSTASYON SAYISI	CİHAZ SAYISI			
ADANA	1 yıl	7	15 (8 Ben. ,7Diz)	38.400	255.489 (hedef)	1.5 milyon
ADIYAMAN						
AFYON	1yıl	2	4 (2 Ben. ,2 Diz.)	18.359	73.754	1.0 milyon
AĞRI						
AMASYA	1 yıl	5	2	12.300	22.296	1.5-3 milyon
ANKARA	1 yıl	32	48	138.190	739.128	1.0 milyon
ANTALYA	6 ay	3	3	57.697	284.432 (hedef)	1.5 milyon
ARTVİN	1yıl	1	2	4.020	11.682 (hedef)	2-3 milyon
AYDIN						
BALIKESİR	1 yıl	6	11 (6 Ben. , 5 Diz)	66.700	58.300 (Ağustos)	1.5-2.25 milyon
BİLECİK						
BİNGÖL						
BİTLİS						
BOLU	1 YIL	4	8	20.166	69.016	1-3 milyon
BURDUR						
BURSA	1 yıl	11	11 (8 Ben. , 3 Diz)	112.628	323.206	2 milyon
ÇANAKKALE	1 yıl	1	2	15.287	12.930	1.5 milyon
ÇANKIRI	1 yıl	1	2 (1 Ben. , 1 Diz)	5.130	3.992	1.2 milyon
ÇORUM						
DENİZLİ	1 yıl	13	17	54.855	38.060	2 milyon
DİYARBAKIR	1 yıl	3	5	30.350	38.000(hedef)	2-5 milyon
EDİRNE	1 yıl	8		11.422	62.821 (hedef)	1-1.5 milyon
ELAZIĞ	1 yıl	2	4 (2 Ben. , 2 Diz.)	12.002	35.440 (hedef)	1.25-3.25 milyon
ERZİNCAN	6 ay	2	4 (2 Ben. , 2 Diz.)	1.270	12.886	1.5 Milyon
ERZURUM	1 yıl	1	3	14.687	35.779 (hedef)	1 milyon

2/3964
8-6-94

İLLER	PERİODİK ÖLÇÜM SÜRESİ	İSTASYON/CİHAZ SAYISI		1998 YILI ÖLÇÜM YAPI LAN ARAÇ SAYISI	1999 YILI ÖLÇÜM YAPILAN ARAÇ SAYISI	ÜCRET(1999) (TL)
		İSTASYON SAYISI	CİHAZ SAYISI			
ESKİŞEHİR	1 yıl	2	6 (4 Ben., 2 Diz)	31.110	108.785 (hedef)	1.5-2 milyon
GAZİANTEP	1 yıl	1	3 (2 Ben. , 1 Diz.)	30.693	79.923 (hedef)	2 milyon
GİRESUN	1 yıl	1	2	16.565	.25.855 (hedef)	1.5-2 milyon
GÜMÜŞHANE						
HAKKARİ						
HATAY	6 ay	6	13 (7 Ben. , 6 Diz)	27.500	26.770	1.3 milyon
ISPARTA	1 yıl	1	2	18.156	36.158(Hedef)	1.5 milyon
İÇEL	1	2	6 (3 Ben., 3 Diz.)	51.952	185.563 (hedef)	2 milyon
İSTANBUL	1 yıl	161		232.000		1.5-2 milyon
İZMİR	1	5	16 (9 Ben., 7 Diz.)	188.744	190.000 (hedef)	1.5 milyon
K.MARAŞ						
KARS						
KASTAMONU	1 yıl	2	4 (2 Ben. 2 Diz.)	18.864	28.146	2 milyon
KAYSERİ	1 yıl	3		67.283	106.102(hedef)	
KIRKLARELİ						
KIRŞEHİR	1 yıl	1	2	7.900	22.160(hedef)	1.5 milyon
KOCAELİ						
KONYA	1 yıl	6	10(6 Ben., 4 Diz.)	63.185	124.256(hedef)	2 milyon
KÜTAHYA	1 yıl	4	14(7 Ben. , 7 Diz.)	43.79	88.262 (Ekim)	2 milyon
MALATYA	1 yıl	1	2 (1 Ben., 1 Diz)	16.896	37.330(Ekim)	1-1.5 milyon
MANİSA	1 yıl	5	10 (6 Ben. ,3 Diz.)	70.310	48.797	2 milyon
MARDİN						
MUĞLA	1 yıl	2	4 (2 Ben. , 2 Diz)	92.950	16.466 (ağustos)	1.8 milyon
MUŞ						
NEVŞEHİR	1 yıl	1	2	12.638	27.586	1 milyon
NİĞDE	1 yıl	1	2	8.817	36.792	1.5 milyon

7/3964

342

İLLER	PERİODİK ÖLÇÜM SÜRESİ	İSTASYON/CİHAZ SAYISI		1998 YILI ÖLÇÜM YAPILAN ARAÇ SAYISI	1999 YILI ÖLÇÜM YAPILAN ARAÇ SAYISI	ÜCRET(1999) (TL)
		İSTASYON SAYISI	CİHAZ SAYISI			
ORDU	1 yıl	2	4(2 Ben. , 2Diz.)	21.916	34.512 (Hedef)	2-4 milyon
RİZE	1 yıl	2	4 (2 Ben. , 2 Diz)	11.841	21.877	2 milyon
SAKARYA	1 yıl	4		54.000		1.2-1.5 milyon
SAMSUN	1 yıl	2	5 (3 Ben. , 2 Diz)	41.101	128.953(Hedef)	1 milyon
SİİRT	1 yıl	1		1.801	5.743 (hedef)	1 milyon
SİNOP	1 yıl	1	2 (1 Ben. , 1 Diz.)	4.096	12.729	1.5 milyon
SİVAS	1 yıl	5	6(4 Ben. , 2 Diz.)	16.526	21.500 (hedef)	1.5 Milyon
ŞANLIURFA	1 yıl	3	5 (3 Ben., 2 Diz.)	15.726		1.5 milyon
TEKİRDAĞ	1 yıl	3	3	12.005	24.039	1.5 milyon
TOKAT	1 yıl	4	4	27.585	73.342	4 milyon
TRABZON	1 yıl	2	5	32.284	38.644	1.5 milyon
TUNCELİ						
UŞAK	1 yıl	2	3	17.555	28.434	2 milyon
VAN						
YOZGAT	1 yıl	2	4 (2 Ben. , 2 Diz)	9.853	14.752	1.2 milyon
ZONGULDAK	1 yıl	3	4 (3 Ben. , 1 Diz.)	36.009	36.448	1.5 milyon
ARDAHAN						
BARTIN	1 yıl	1	2(1 Ben. , 1 Diz.)	9481	11545	2 milyon
BATMAN	1 yıl	2	3(2 Ben. , 1 Diz.)	1.100	3.610	1 milyon
BAYBURT	1 yıl	1	2	1.525	4.834	2 milyon
IĞDIR						
KARABÜK	1 yıl	2	4 (2 Ben. , 2 Diz.)	12.100	23.809	1.75 milyon
KARAMAN						
KIRIKKALE	1 yıl	1	2	9.125	10.000	2 milyon

7/3964

İLLER	PERİODİK ÖLÇÜM SÜRESİ	İSTASYON/CİHAZ SAYISI		1998 YILI ÖLÇÜM YAPI LAN ARAÇ SAYISI	1999 YILI ÖLÇÜM YAPILAN ARAÇ SAYISI	ÜCRET(1999) (TL)
		İSTASYON SAYISI	CİHAZ SAYISI			
KİLİS	1 yıl	1	2	2.498	6.548	1.5 milyon
ŞIRNAK						
YALOVA						
OSMANİYE	1 yıl	2	2	749	44.544	2 milyon
AKSARAY	1 yıl	2	4 (2 Ben. , 2 Diz.)	10.742	32.565	1.5 milyon
DÜZCE						

7/3964